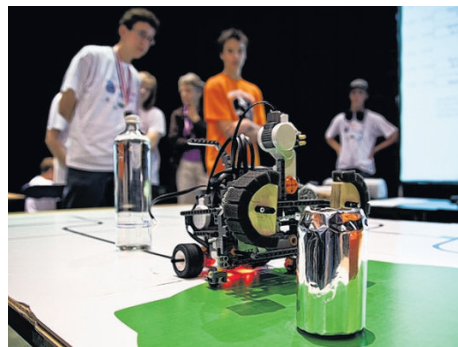

Kleuteropera

In het pinksterweekeinde staat de kleuteropera *PoY!* van Opera Omnia uit Noorwegen in de Grote Studio van Het Muziektheater Amsterdam. *PoY!* is een droom vertaald naar muziek voor kinderen tussen de vier en zes jaar. In Het Muziektheater staat een Nederlandse cast. Met Barbara Kozelj als Henriette en Fanny Bray als celliste.
www.dno.nl

RoboCup

In wetenschapscentrum Nemo zijn zaterdag voetballende en dansende robots te zien die een gevaarlijke container moeten verwijderen uit een moeras. De robotcompetitie is opgezet voor kinderen tussen de negen en negentien jaar met zelfgemaakte robotjes. Van tien tot vijf uur.
www.e-nemo.nl

Handvatten voor het marshmallowkind

Jongeren die hun gedrag niet in de hand hebben, maken het zichzelf en de omgeving knap lastig. Onderzoeker Mariëtte Huizinga geeft met Diana Smidts uitleg en tips in het boek *Gedrag in uitvoering*.

MARIEKE MONDEN

In het boek *Gedrag in uitvoering* dat u samen met Diana Smidts, schreef, draait het om de executieve functies van kinderen. Wat zijn dat?

“Executieve functies zorgen ervoor dat je je gedrag kunt aanpassen aan de eisen die de omgeving aan je stelt. Dat je ook op tijd op die afspraak komt als de tram niet rijdt. Dan moet je niet in alle staten zijn dat die tram niet rijdt, want dan kom je zeer waarschijnlijk niet op tijd.”

“Bij een kind waar iets mis is met de executieve functies merken ouders en leerkrachten dat het bijvoorbeeld veel meer dan zijn leeftijdsgenootjes zijn impulsen niet in de hand heeft. Dat hij vreselijk snel is afgeleid. Of dat hij veel last heeft van veranderingen. Als de juf ziek is, moeten de meeste kinderen even wennen aan de vervanger. Maar er zijn ook kinderen die daardoor helemaal van de kook raken.”

Er is een beroemd experiment waardoor je al bij jonge kinderen ziet of zij zich een beetje kunnen beheersen.

“Dat is het marshmallowexperiment. Er ligt een marshmallow op tafel en de onderzoeker belooft het kind dat het straks twee marshmallows krijgt als het van die ene afblijft, terwijl de onderzoeker even weg is. Dat ding is hartstikke lekker, dus dat is moeilijk. Wat een kind doet, heeft veel voorspellende waarde voor de toekomst.”

“Uit het onderzoek waarin vele varianten van het marshmallowexperiment zijn gebruikt, blijkt dat de kinderen die de verleiding het moeilijkst kunnen weerstaan, later ook veel impulsiever zullen zijn. Dat is lastiger in het leven, want het leven bestaat uit veel marshmallows. Maar let op, er hoeft niets mis te zijn met een kind dat die marshmallow wel in zijn mond stopt.”

Hoeveel kinderen hebben eigenlijk problemen met die executieve functies?

“Het gaat met name om kinderen met adhd en autisme, maar we zien het ook bij kinderen met bepaalde hersenbeschadigingen. Zeg dat het

vijf, zes procent van de kinderen betreft.”

“Bij adhd gaat het om problemen met het werkgeheugen, plannen, impulsen onder controle houden. Kinderen met autisme hebben weer veel meer moeite met flexibel zijn en emoties reguleren. Het klinkt natuurlijk als een open deur, maar deze gedragingen waren tot 2009 in Nederland niet goed te meten.”

Het zijn niet allemaal kinderen die naar het speciaal onderwijs moeten?

“Nee hoor, zeker niet. Voordat we dit boek schreven, hebben Diana Smidts en ik een Amerikaanse vragenlijst vertaald en naar de Nederlandse situatie omgezet. Met die lijst, die de Brief heet en wordt ingevuld door ouders, leerkrachten en kinderen zelf (vanaf elf jaar), kunnen we tegenwoordig een beeld van hun executieve functies krijgen. Daarmee zien we waar kinderen sterk en minder goed in zijn, wat hun sterke en zwakte functies zijn. Ouders en behandelaars zijn nieuwsgierig hoe dit gedrag in elkaar zit. Diana weet veel over kleuters, ik over wat oudere kinderen en tieners, vandaar dat we samen dit boek hebben geschreven.”

Jullie boek is doorspekt met heel nuttige tips.

“Ouders en leerkrachten blijken daar veel behoefte aan te hebben. Ik las eens dat als je kinderen hebt die niet tegen veranderingen kunnen, je moet zorgen dat de situatie niet verandert. Ja, dūhūh. Daar gaat het dagelijks leven echt niet over. Dat wilden we dus anders doen.”

“Wat die ouders bijvoorbeeld wel moeten doen, is de situatie overzichtelijk maken. Als kinderen moeten stoppen met spelen, is dat een stap naar iets anders. Als een kind daar niet goed tegen kan, wordt dat een gedoe. Ouders moeten dan wat langzamer gaan en het kind vertellen wat er zal gebeuren. Kinderen vertellen dat ze over tien minuten moeten stoppen met spelen en die aankondiging na vijf minuten nog eens herhalen.”

“Duidelijk zeggen wat er zal ge-

ADVERTENTIE

ONDERNEMERSCHAP
vind je bij
Partou

Wij zoeken enthousiaste en gedreven
LOCATIEMANAGERS
voor diverse locaties in en om Amsterdam.

...meer dan kinderopvang!

Partou levert hoogwaardige opvang voor kinderen in Amsterdam en omstreken. Daar zijn wij heel ambitieus in. Niet om de grootste te zijn, maar om de beste te zijn. Daarom vinden wij zelfredzaamheid van de locaties erg belangrijk. Een commerciële instelling is daarbij onmisbaar.

Interesse? Kijk voor meer informatie op:

www.werkenbijpartou.nl

partou

ontwikkelen is kinderspel

Geronimo

De Geronimomusical wordt een kaskraker, dat durven we wel te voorspellen. Vanaf eind september toert *Fantasia de Musical*, gebaseerd op de boeken van de populaire muis Geronimo Stilton, door Nederland, te beginnen met een première op 21 september in een speciale theater tent in het Amsterdamse Bos. Reserveren kan al www.fantasiademusical.nl

Circus

De talentvolste tieners uit het Amsterdamse jeugdcircus Elleboog laten met de voorstellingen *Blackbox* en *Hide and seek* zien dat circus goedcombineert met hedendaagse muziek, theater en dans. Vanavond is de première van de voorstelling in het Bijlmer Parktheater. www.bijlmerparktheater.nl

Mariëtte Huizinga: 'Realiseer je dat het werkgeheugen van een volwassene drie keer zo groot is als dat van een kind.'

FOTO JAN VAN BREDA

beuren is natuurlijk altijd belangrijk voor kinderen. Niet zeggen: we gaan zo weg, want dan weet dat kind nog niet waar het aan toe is. Dat vind je als volwassene ook niet prettig."

"En wij adviseren ouders bijvoorbeeld altijd eerst met het kind het speelgoed op te ruimen. Zo wordt de situatie overzichtelijk: na opruimen komt iets anders. Maar zoiets aanleren kost wel aandacht en tijd."

Het voorbeeld in het boek van de sporttas inpakken vind ik mooi. Dat is in veel gezinnen – ook zonder kinderen met eerder genoemde diagnoses – een probleem. Waarom is zo'n simpele opdracht vaak zo moeilijk?

"Bij inpakken gaat het over plannen. Het werkgeheugen moet onthouden wat er in zo'n voetbaltas moet. Dat deel van de hersenen is met tien jaar nog niet optimaal ontwikkeld."

"Realiseer je dat het werkgeheugen van een volwassene drie keer zo groot is als dat van een kind. Een tas inpakken is voor veel kinderen nog een stap te ver en te veel. Ouders willen weten wanneer kinderen dat

zelf kunnen, maar daarvoor verschillen kinderen onderling te veel. Kinderen die erg aan structuur hangen, kunnen het waarschijnlijk al heel vroeg. Die willen voorkomen dat ze iets niet bij zich hebben."

"Kinderen van veertien, vijftien jaar kunnen het waarschijnlijk best zelf. Maar veel ouders stoppen de scheenbeschermers liever zelf in de tas dan dat ze er op het voetbalveld achter komen dat ze niet zijn mee-

'Samen het speelgoed opruimen maakt het overzichtelijk: na opruimen komt iets anders'

gekomen. Ik veroordeel het niet, maar het Studiehuis vraagt dat kinderen veel plannen in een leeftijd waarin ze dat nog helemaal niet kunnen. Je hoeft en kunt geen volwassen eisen stellen aan pubers. Ze zien er soms uit als halve volwassenen, maar dat zijn ze nog niet."

Ouders kunnen nog wel wat leren

over het overbrengen van boodschappen aan hun kind?

"Zeker. Wat mensen bijvoorbeeld vaak doen: vragen of kinderen hun roze badpak van de stoel naast de kast in de kamer willen halen. Dat is veel te veel informatie voor dat kleine werkgeheugen."

"Vraag gewoon of ze hun badpak uit de kamer willen halen. Geef alleen relevante informatie als je wilt dat ze iets doen."

In het boek schrijven jullie dat wensen en inschatting van het functioneren van jonge kinderen erg uiteenlopen. Maar volgens mij weten veel ouders ook helemaal niet wat ze van hun kind kunnen verlangen.

"Dat is ook zo, het Studiehuis is daar een goed voorbeeld van. Maar het is soms ook moeilijk richtlijnen te geven van wat kinderen op welke

leeftijd moeten kunnen. Kinderen verschillen erg. Het hangt ook sterk van de omgeving af. Het moment waarop een kind zelf de weg kan oversteken, verschilt in Oost-Groningen of Amsterdam nogal."

"Uiteindelijk moeten kinderen wel zaken zelf leren. Ouders moeten niet steeds de executieve functie van hun kind overnemen: help ze eerst en laat ze het daarna zelf proberen. Als het goed is, wordt de betrokkenheid van de ouder steeds minder."

Boeken als die van jullie worden nog wel eens als excuus gebruikt: 'kinderen hoeven niets te doen, want hun hersenen kunnen het toch nog niet aan.'

"Nee, zo is het niet. Kinderen kunnen al heel veel. En hun executieve functies verbeteren ook naarmate ze ouder worden. Maar er zit dus heel veel variatie in wat kinderen kunnen."

"Als ouders twijfelen, kunnen ze naar de klasgenoten kijken: wat kunnen zij al? Als een kind heel anders doet dan die leeftijdsgenoten, is er wat aan de hand."

"We spreken ouders best aan in het boek. Ouders kunnen bijvoorbeeld vanuit de keuken naar hun kinderen gillen, maar waarom zouden ze dat doen? We betrekken ouders er heel erg erbij. Maar dan moeten ze tijd hebben. En die tijd ontbreekt nog wel eens."

Het nut van medicijnen bij kinderen met dit soort problemen stippen jullie maar heel kort aan. Doen jullie dat bewust?

"Wij zijn natuurlijk geen psychiaters. In het algemeen is het wel zo dat het heel prettig is als medicijnen de scherpe kantjes van het gedrag afhalen."

"Je ziet bij een kind met adhd zo'n groot verschil tussen een schoolwerkje gedaan met en zonder Ritalin. En het kind merkt dat verschil zelf ook. Dus als je zo'n kind iets wilt aanleren, heb je met medicijnen een bodem. In plaats van tegen een stuiterbal praat je tegen een kind dat kan luisteren."

"Uiteraard moet een deskundige altijd eerst heel goed kijken of de diagnose wel gesteld mag worden."

Heeft u niet de angst mee te doen aan de trend van zelf diagnostiseren wat er met een kind is?

"Nee, we hebben ook expliciet in het boek geschreven dat het daar niet voor bedoeld is. Ik denk dat ouders ook intuïtief weten of er iets is met hun kind of niet. En dan biedt dit boek een handvat."

"Als een kind niet even kan wachten met eten tot iedereen zit, van streek raakt als de plannen veranderen, als het overal doorheen praat of andere problemen het dagelijks leven beïnvloeden, wordt het lastig."

"Ik hoop dat ouders en leerkrachten rustiger worden als ze begrijpen waar het gedrag vandaan komt. We geven ze handvatten om met dat gedrag om te gaan. Dat is fijn, want zo'n marshmallowkind betekent in het dagelijks leven echt een hoop gedoe."

Mariëtte Huizinga en Diana Smidts Gedrag in uitvoering
Nieuwezijds, €19,95